

Arbeiderpartiet

**Troms Arbeiderparti
fylkesvalgprogram 2023 - 2027**

Innhold

Innhold	1
Kjære innbygger i Troms	2
Troms i møte med fremtiden	3
Samfunnsutvikling i Troms	6
Trygt og seriøst arbeidsliv	9
Utdanning og kunnskap	11
Næringsliv	14
Samferdsel og infrastruktur	18
Helse	20
Det internasjonale og arktiske Troms	22

Kjære innbygger i Troms

Hva ønsker du for fylket vårt?

Arbeiderpartiet ønsker en politikk som uavhengig av hvor man bor eller hva man drømmer om, legger til rette for at du og dine skal kunne leve godt i Troms.

Vi har mye å være stolt av. Det skjer mye spennende utvikling ute i byer og bygder. Det skal vår politikk bygge opp under. Vi er ikke partiet som står på sidelinjen med kun «trua» på utviklingskraften i samfunn og næring i Troms - vi er partiet som tar ansvar for en regionalpolitikk som skal imøtegå behov og muligheter. Vi skal sikre fylkeskommunen som en sterk partner i den videre utviklingen av Troms.

Folks tilgang på trygge offentlige tjenester av kvalitet er i kjernen av vår politikk. Vi står fast ved at det offentlige skal stille opp for at folk får en god utdanning og kvalifisering til arbeidslivet. Folk skal også ha de helsetjenestene de trenger når behovet er der, og vi har ingen aksept for at tryggheten for liv og helse skal være mindre i Troms enn ellers i landet.

Befolkningsnedgangen utfordrer oss på alle områder. Tilgang på kvalifisert arbeidskraft er lavere enn i landet for øvrig, og mange av våre kommuner opplever fraflytting som en forsterker av de utfordringene man har som lokalsamfunn. Derfor haster det å få på plass en mer treffende og aktiv politikk for vekst og bolyst i Troms.

Mange av de utfordringene vi har er felles med andre regioner og land i Arktis. Derfor er sterke arktiske partnerskap viktig for Arbeiderpartiet. Det vil alltid være nære bånd mellom Troms og Finnmark fylker. I sammenslåingsperioden har forutsetningene for godt naboskap blitt forsterket, og kjennskapen og kompetansen om hverandre har blitt styrket på tvers av den nye fylkesgrensen. Arbeiderpartiet ser Finnmark fylke som en av våre nærmeste strategiske samarbeidspartnere nasjonalt, også i fremtiden. Syv Troms- kommuner er i tiltakssonen sammen med Finnmarkskommunene. Med Nordland har vi felles bo- og arbeidsmarkeder med stort potensiale for videreutvikling for framtiden. Hålogalandsregionen knyttes nå sterkere sammen gjennom samarbeid over fylkesgrenser og kommende infrastrukturprosjekter. Arbeiderpartiet holder høyt at et sterkere samarbeid om felles nord-norske utfordringer vil være viktig for å sikre utvikling i nord.

Troms er en sentral del av Norges viktigste strategiske satsingsområde – Nordområdene. Folk og lokalsamfunn i det arktiske Troms fortjener en fylkeskommune som ser muligheter og som lytter til den aller viktigste ressursen vi har; folkene som bor her!

Det skal vi i Troms Arbeiderparti jobbe for hver dag.

Troms i møte med fremtiden

Noen politikkområder står som påler for Arbeiderpartiet i møte med framtidens utfordringer. Klimaendringene gjør at politikken må være mer bærekraftig. Samtidig skal Troms være et fylke som både ivaretar, utvikler og tilrettelegger for vår samiske og kvenske kultur. Likestilling og inkludering er en del av vår politiske ryggmarg, og alle mennesker skal verdsettes og inkluderes i Troms.

Ungdomsperspektivet og framtidens generasjoner skal være med i alt vi gjør. Framtidens generasjoner har en selvsagt plass i utvikling og dialog omkring fremtiden.

Troms Arbeiderparti vil:

- Ha en regional utvikling som bidrar til effektiv klimaomstilling og oppnåelse av klimamålene.
- Ha en forpliktende ivaretagelse av samisk og kvensk språk, kultur og identitet.
- Arbeide for et mangfoldig og inkluderende Troms.
- Sikre aktiv inkludering av ungdom i Troms når politikken for fremtiden formes.

Troms i møte med klima- og naturkrise

For Arbeiderpartiet er klima og natur rammen rundt all politikk. Vi vil ha en rettferdig klimapolitikk som kutter utslipp og skaper jobber. Troms skal være miljøvennlig, kutte klimagassutslipp, prioritere effektiv energibruk og bygge fremtiden bærekraftig. Troms har et ansvar for å bremse klimaendringene, ha gode planer for klimatilpassing og verne om verdifull natur, matjord og arts mangfold. Vi må bygge smartere, planlegge bedre og ta klokere valg for å bevare den mest sårbare naturen.

Klimautfordringene må håndteres på alle nivå, og fylkeskommunen skal være en pådriver for kunnskapsbasert satsing, innovasjon og omstilling av næringsliv og offentlig sektor i Troms. Det offentlige må ta sine utslippskutt sammen med et næringsliv som i dag har et stort potensial for klimavennlig omstilling. I nord merker vi klimaendringene raskest og derfor skal bærekraft og utsiktene for framtidens generasjoner ivaretas. Det er et felles ansvar at framtidens generasjoner skal ha noe å leve av og for.

Klimaendringene rammer særlig det samiske kulturgrunnlaget hardt. Klarer vi ikke løse klimakrisen kan det bety en fremtid uten reindrift, og tapet av annen viktig samisk kultur. Våre klimалøsninger skal sørge for en trygg fremtid for samisk kulturgrunnlag.

Troms må offensivt ta i bruk regionale muligheter for omstilling til klimavennlige løsninger og energikilder, samtidig som man ivaretar økologisk grunnlag, næringsliv og arbeidsplasser.

Troms Arbeiderparti vil:

- Ha en regional satsing på sirkulærøkonomien i Troms.
- Styrke miljøvennlig avfallshåndtering å arbeide for økt gjenvinning i Troms.
- Sikre sterkere partnerskap og forankring om nye regionale klimaambisjoner i Troms.
- Arbeide for økt klimaomstilling i alle fylkeskommunale eierskap.

- Arbeide for tilrettelegging for ladeinfrastruktur i Troms.
- At pukkel/stillehavslaksen skal i større grad skal håndteres som en ressurs.
- Utrede å vekte klima- og miljøhensyn med minimum 30 prosent i offentlig anskaffelser, samt stille flere klima- og miljøkrav i anbudene.
- At fylkeskommunen skal bruke mer kortreist og bærekraftig mat og redusere matsvinn.
- Kartlegge mulighetene for å energieffektivisering av fylkeskommunale bygg, og gjennomføre tiltak for dette.

Tre stammers møte

Samisk og kvensk er sentrale kulturbærere i Troms, som arnested for tre stammers møte. Arbeiderpartiet vil sikre rammevilkårene for samisk og kvensk kultur, næring og språk. Vi vil løfte det samiske og det kvenske inn som naturlige deler av samfunns - og næringsutviklingen i fylket.

Fornorskingen har fratatt Troms store deler av vårt språkmangfold og påvirker dagens ivaretagelse av samisk språk. Som skoleeier har fylkeskommunen et selvstendig ansvar for å sørge for opplæring av god kvalitet. Vi er helt avhengig av et godt samarbeid med Sametinget som forvalter de statlige midlene for styrket samisk språk om vi skal lykkes med dette.

Det er også viktig at samisk blir brukt aktivt i forvaltningen av Troms fylkeskommune. Det betyr at viktig informasjon må være tilgjengelig på samisk og at de som tar kontakt med fylkeskommunen og ønsker å bruke samisk opplever dette som enkelt.

Troms Arbeiderparti vil:

- Styrke samarbeidet om ivaretagelse og utvikling av samisk språk gjennom modellen til «Samisk for alle».
- At alle elever på videregående skoler i Troms skal ha muligheten til samisk opplæring av høy kvalitet.
- Legge til rette for videre utvikling av kvensk kultur og språk i Troms.
- Arbeide for at kunnskap om samisk språk og kultur økes i forvaltningen.
- Jobber for flere samiske møteplasser i fylket.
- Ytterligere styrke den nåværende samiske språkopplæringen i grunnskolen
- Ha en forpliktende ivaretagelse og synliggjøring av samisk og kvensk språk, kultur og identitet, slik at så mange som mulig, uavhengig sosioøkonomisk bakgrunn får mulighet til deltagelse.

Et mangfoldig og inkluderende Troms

Aktiv inkludering er i kjernen av Arbeiderpartiets politikk. Fylkeskommunen skal legge til rette for inkludering og mangfold i både arbeidsliv og samfunnsliv i Troms.

Felleskap motvirker utenforskap og inkludering legger til rette for økt verdiskaping. Vi vil fortsette arbeidet mot seksuell trakassering, forskjellsbehandling i arbeidslivet og for friheten til å ta egne valg.

Funksjonshemmede møter ofte hindringer som gjør at de ikke kan delta i samfunns- og arbeidsliv på lik linje med andre. Tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne er en selvfølge for deltakelse, og samfunnsplanleggingen i Troms skal hensynta dette.

Arbeiderpartiet fortsetter sitt arbeid mot alle former for hat og ekstremisme. Vi ønsker oss et mangfoldig og inkluderende Troms basert på samhold og fellesskap.

Troms Arbeiderparti vil:

- Ha en aktiv forebygging av hets og trakassering i de videregående skolene.
- Utarbeide en regional plan mot ekstremisme og utenforskap.
- Snarest mulig tilgang til gratis bind og tamponger på alle videregående skoler, og på sikt i alle fylkeskommunale bygg.
- Utarbeide en handlingsplan for universell utforming av fylkeskommunale bygg.
- Styrke LHBTQI kompetansen i videregående skole.
- Jobbe for møteplasser for LHBTQI personer i fylket gjennom eksisterende interesseorganisasjoner som Barentspride, Arctic Pride, Fri, Skeiv Ungdom etc.

Ungdom og demokrati

Ungdommen er framtiden, og uten reell ungdomsmedvirkning mister vi noe viktig på veien. For Arbeiderpartiet er det viktig å ha ungdomsperspektivet med i utviklingen av framtidens politikk, og i det daglige fylkeskommunale virket.

Like viktig som demokratiforståelse for ungdom i Troms er deltakelse i demokratiet og reelle påvirkningsmuligheter på de politiske prosessene.

Troms Arbeiderparti vil:

- Videreføre og videreutvikle ungdomssatsingen "Ung i Troms".
- Videreføre ordningen med mobbeombud og elev- og lærlingeombud i Troms.
- Jobbe for stemmerett for 16-åringer.
- Videreutvikle og styrke ungdommens fylkesting og fylkesråd som møteplass mellom ungdom og politikere, der ungdom skal få mulighet til å sette dagsorden for sin egen framtid i Troms.
- Styrke ressursene rundt ungdomsarbeidet i Troms Fylkeskommune.
- Jobbe for innføringen av et nasjonalt ungdomsråd.
- At fylkeskommunen skal være en samarbeidspartner for det kommunale arbeidet med ungdomsråd.
- Jobbe for å styrke elevrådene ved de videregående skolene.
- Fortsette ordningen med lærlingeråd.
- Sørge for medvirkning på ungdommenes premisser og arenaer der ungdom befinner seg.

Samfunnsutvikling i Troms

Den negative befolkningsutviklingen i Troms må snus gjennom aktiv politikk som skaper arbeidsplasser, økt bosetting og stedsutvikling. Vi har ambisjon om 200 000 innbyggere i Troms i 2050.

Fylkeskommunen har en særstilling gjennom sin rolle som regional samfunnsutvikler, og skal ta den regionale ledertrøyen i møte med den negative demografiutviklingen.

Styrkene og mulighetene for befolkningsvekst ligger i våre lokalsamfunn med sine særegenheter og naturlige fortrinn. Fylkeskommunen må i større grad være en aktiv partner for kommunene i arbeidet med å ta i bruk sine fortrinn for utvikling og befolkningsvekst.

Tromsø som arktisk hovedstad og kompetansekjerne i nord er helt sentral som motor for aktivitet og utvikling i både Troms og Nord-Norge. Som Arktisk hovedstad skal Tromsø styrkes som kraftsenter og moderne storby i Arktis.

Harstad, Finnsnes og Storslett som regionsentre i Sør-Troms, Midt-Troms og Nord-Troms har stor betydning for vekst og utvikling i sitt omland og må styrkes som regionale kjerneområder i Troms. Regionsentrene er viktig for den desentraliserte høyere utdanningsmodellen i Troms, som skal legge til rette for at folk kan stå i arbeid og bo hjemme under utdanning.

En aktiv boligpolitikk er avgjørende for stedsutvikling og økt bosetting i Troms. Boligmarkedet har blitt en forskjells maskin og gir store utfordringer i ulike deler av Troms. Videre øker andel fattige. Arbeiderpartiet vil sikre en sosial boligpolitikk med boliger og nærmiljø med god kvalitet. Vi skal jobbe mer aktivt med den sosiale boligpolitikken og sammen med Husbanken bidra til at flere unge og vanskeligstilte kommer inn på boligmarkedet, og gi flere mulighet til å eie egen bolig. I bygdene må det legges bedre til rette for økt boligbygging.

Troms Arbeiderparti sine ambisjoner er:

- At Troms fylke skal ha 200 000 innbyggere innen 2050.
- Utvikle en regional strategi for partnerskap om stedsutvikling i Troms. Dette gjennom regionvekstavtaler og forankret i mål om etablering av arbeidsplasser og økt bosetting i kommunene.
- Å jobbe på lag med kommunene for at flere i Troms får mulighet til å kjøpe sin egen bolig.
- At Husbanken igjen skal spille en mer aktiv rolle for å fremme boligbygging og etablering i distriktene.
- Arbeide for at Husbankens mandat gjør det enklere for vanskeligstilte å komme inn på boligmarkedet.
- Utarbeide et prosjekt for forenkling av boligbygging i Troms.
- Jobbe for en forsterking av tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark, og at tiltakssonen for Nord-Troms likestilles med tiltakssonen i Finnmark.
- Jobbe for å styrke de aller minste kommunene.
- Utarbeide en strategi for å få ungdom til å bli og komme tilbake til Troms.
- Utarbeide en strategi sammen med kommuner, helsetjenestene, NAV m.fl for å hindre utenforskap i samfunnsliv og arbeidsliv hos de unge.
- Å styrke og tilrettelegge for frivillige organisasjoner som arbeider med å lindre fattigdom.

Kultur som samfunnsbygger

Vi jobber for store opplevelser for små steder. Kraften i et sted eller lokalsamfunn kommer innenfra. Hvis denne kraften ikke finnes i en kommune eller lokalsamfunn så er det vanskeligere å skape og utvikle. Gode ordninger og støtte fra fylkeskommunen må treffe behovene i lokalsamfunn og gi rom for utvikling. Et mangfold av frivillige lag og foreninger i Troms må ses som et sunnhetstegn for frivillig sektor og derfor legges til rette for.

Det sies ofte at det er ikke nok å ha noe å leve av, man må ha noe å leve for også - mange finner mening i tilværelsen av opplevelser sammen med andre. Etter år med pandemi, munnbind og meter hvor kultur, idrett og frivillighet har hatt begrensninger er det kanskje viktigere enn noen gang med tilrettelegging for gode opplevelser og møteplasser for folk.

Stadig flere som peker på frivilligheten som en av nøklene til å løse flere store samfunnsutfordringer. For Arbeiderpartiet er frivillig sektor og organisasjonsliv sentralt for samfunnsutvikling og Troms som kulturfylke er et selvstendig mål for oss.

Troms Arbeiderparti vil:

- Arbeide for å utjevne sosiale og økonomiske forskjeller for å bedre folkehelsen.
- Bidra til at tilskudd til kultur, idrett og friluftsliv skal legge til rette for bred deltakelse og inkludering, slik at så mange som mulig uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn får mulighet til deltakelse.
- Ha en årlig søkbar frivillighetsmillion.
- Undersøke behovet for å utvikle en plattform for formidling av idrett og kulturtilbud i fylket.
- Arbeide for at strandsonen forblir tilgjengelig for alle.
- Jobbe for økt utbygging og vedlikehold av idrettsanlegg og infrastruktur for friluftsliv over hele Troms.
- Jobbe for etablering av et nasjonalt senter for friluftsliv i Troms.
- Sikre allemannsretten og legge til rette for at flest mulig kan leve et aktivt friluftsliv i Troms.
- Arbeide for å styrke overføringene til Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken.
- Styrke det samiske kulturarbeidet.
- Styrke det kvenske kulturarbeidet.
- Være en aktiv partner i styrking og utvikling av kulturnæringene i Troms.
- Arbeide for å styrke infrastruktur innenfor kulturfeltet, både for frivilligheten og det profesjonelle kulturlivet, heriblant utrede tilskuddsordninger for lokal turnèstøtte for amatører og semiprofesjonelle.
- Tilrettelegge for flere kulturopplevelser i hele Troms, samt økt kultur- og aktivitetstilbud med utgangspunkt i lokal kultur og historie.
- At fylkeskommunen skal samarbeide med de kommunale kulturskolene om å gi et regionalt fordypningstilbud til kulturskoleelevene.
- Å gi flere barn og unge tilgang til kulturskolene er en viktig bidragsyter i folkehelsearbeidet.
- Jobbe for at Arktisk Filharmonik får fullverdig status som nasjonalt orkester og finansieres gjennom statsbudsjettet.
- Jobbe for aktivt og forutsigbart eierskap i alle regionale kulturinstitusjoner fylket har eierskap i; som f.eks. Hålogaland Teater, Scene Nord og FilmCamp.
- Aktivt jobbe for å videreutvikle kultursamarbeidet i Nord-Norge gjennom den nordnorske kulturavtalen.

Trygt og seriøst arbeidsliv

Arbeiderpartiet er partiet for hele stillinger og seriøst arbeidsliv. Som arbeidsgiver og innkjøper vil vi stille klima- og miljøkrav, jobbe for hele faste stillinger og flere lære plasser.

Troms har stort behov for kvalifisert arbeidskraft. Samtidig vet vi at en betydelig andel blir stående utenfor arbeidslivet. For å løse dette må utdanning og arbeidsliv henge sammen slik at flere får tilegnet seg kompetansen arbeidslivet har behov for.

Vi skal fortsette å løfte yrkes- og fagutdanninger, og skolestrukturen skal samsvare med behovene i arbeidsmarkedet, for å sikre at elevene fortrinnsvis får skoleplass nært sitt hjemsted. Samarbeidet mellom skole, rådgivningstjeneste og arbeidsliv må styrkes. God dialog med organisasjonene i arbeidslivet, opplæringskontorene og både offentlige og private arbeidsgivere er viktig for å lykkes med å få flere kvalifiserte arbeidstakere.

Det skal lønne seg satse på kompetanse og trygge rammer for arbeidstakere i både offentlig og privat. Kompetansehevende tiltak som ordning med fagbrev på jobb er et eksempel på tiltak som arbeidsgivere i større grad må legge til rette for.

Videregående opplæring i Troms skal være tilpasset voksne og fremme prinsippet om livslang læring og kvalifisering.

Fylkeskommunen som arbeidsgiver og innkjøper

Fylkeskommunen skal være en trygg, forutsigbar og spennende arbeidsgiver. Mer privatisering, konkurranseutsetting og utskilling av offentlige tjenester er ikke løsningen på fremtidens utfordringer. Regjeringens tillitsreform i offentlig sektor skal få betydning i arbeidslivet i Troms. Arbeiderpartiet vil samarbeide godt med tillitsvalgte og arbeidstakerorganisasjonene for å sikre målsetningen om at reformen skal springe ut fra førstelinja. Vi slutter helhjertet opp om regjeringens initiativ for å styrke heltidskultur. I Troms Fylkeskommune skal alltid være hovedregelen.

Når vi handler inn varer og tjenester og inngår kontrakter, skal folk være trygge på at det er stilt krav om et trygt og seriøse arbeidsvilkår. Samfunnskontrakten og lærlingeklausulen skal brukes aktivt i innkjøpspolitikken. Verdige lønns og arbeidsvilkår er ufravikelig i både offentlig og privat næringsliv. Det må slås ring om fagorganisering. Den kommende Norges-modellen for offentlige anskaffelser skal følges opp og vi vil ta initiativ til å videreutvikle modellen for Troms.

Troms Arbeiderparti vil:

- Verne om fagorganiseringen i arbeidslivet.
- Styrke trepartssamarbeidet.
- At fylkeskommunen skal forplikte seg til inkludering i arbeidslivet i Troms.
- At fylkeskommunen skal ta inn flere lærlinger.
- Aldri akseptere sosial dumping.
- Jobbe for en heltidskultur i Troms for å sikre hele faste stillinger. Unntak fra dette må begrunnes spesielt.
- Sørge for at fylkeskommunale anbud legger til rette for lærlinger, lønns og arbeidsvilkår.

- Få på plass et eget A-krimssenter i Troms.
- Sikre nok ressurser til vernetjenesten.
- Sikre gode rutiner for varslings, og oppfølging og ivaretagelse av varslere.
- Sikre at arbeidstakers pensjonsrettigheter blir ivaretatt.
- Utrede behov og mulighet for bruk av LO-koordinator for å følge opp seriøsitetsskrav i anbud.

Utdanning og kunnskap

Troms står overfor store oppgaver de neste årene. Vi har blitt færre folk, samtidig som vi har økt behov for arbeidskraft. Å ha et godt utdanningssystem er nøkkelen for å få kvalifisert – og re-kvalifisert folk i Troms.

I Troms finner vi alt fra tusenvis av år med tradisjonskunnskap til fremragende forskning på et internasjonalt nivå. Det viktigste vi gjør for å skape utvikling i Troms er å ha et godt offentlig utdanningssystem fra barnehage til pensjonisttilværelsen. Alle innbyggere i Troms skal få den kompetansen som må til for å bidra i samfunnet, og at læring og kunnskapsutvikling skal skje i hele fylket.

Fylkeskommunen har ansvar for den videregående opplæringen, fagskolene og karriereveiledning. Vi vil at alle elever i Troms opplever disse institusjonene som spennende, variert og fremtidsrettet både i innhold og i utforming.

Troms Arbeiderparti mener våre innbyggere skal ha tilgang på et nærskoletilbud og vil satse og styrke fellesskolen.

Gjennomføring av videregående opplæring

De videregående skolene må bidra til at elevene inkluderes, opplever mestring og blir kvalifisert. Alle som går inn i den videregående opplæringen må få muligheten til å fullføre med en sluttkompetanse som gjør en kvalifisert for utdanning og arbeid.

En av de største samfunnsutfordringene i Troms, er ungdom og unge voksne som havner utenfor videregående opplæring, og som derfra ikke klarer å komme seg inn i arbeidslivet. Det offentlige videregående skolen skal ha attraktive tilbud. Vi må arbeide videre med å gjøre våre elever studieforberedt slik at unge og voksne mestrer studietilværelsen.

Kvalifikasjonskravene til den enkelte for å få en jobb øker på alle arbeidsplasser. Samtidig mangler vår region mange fagarbeidere. Derfor vil vi særlig sette søkelys på å få ungdom gjennom et yrkesfagløp.

Det er stadig flere søkere til læreplass, men fortsatt er det mange som ikke blir valgt til læreplass. Vi vil styrke innsatsen rundt elever som ikke anses som kvalifisert til læreplass. Trepertssamarbeidet er viktig for å lykkes med fag – og yrkesopplæringen. Det er behov for et aktivt samarbeid og felles innsats over tid mellom partene.

Vi vil fortsette arbeidet med å styrke samisk språk og kultur i våre videregående skoler. Det er behov en særskilt satsing på nordsamisk i våre videregående skoler. I Nord Troms skal vi legge til rette for kvensk språk og kultur.

Trygge og inkluderende rammer for opplæring

Vi vil at både de videregående skolene, læreplassene og fagskolene er trygge og inkluderende plasser

hvor ingen blir utsatt for hets eller trakassering. Fylkeskommunen må ta en aktiv rolle for å skape inkluderende miljøer og være en sentral aktør i kampen mot rasisme, seksuell trakassering og annen diskriminering. Trivselstiltak må være sentralt for å skape motivasjon- og mestringsfølelse.

Troms har mange elever som er borteboere. Vi vil bidra til at færrest mulig må flytte hjemmefra og vil styrke oppfølgingen av hybelboere/borteboere. Troms Arbeiderparti mener fylkeskommunen må ha tettere samarbeid med vertskommunene slik at vi sikrer tilgang på nok gode og rimelige botilbud.

Våre skoler er en miniatyr av samfunnet og vi må legge til rette for at alle kan fullføre utdanningsløpet uavhengig av økonomi. Nasjonale myndigheter må bevilge mer penger til rammene rundt videregående opplæring slik at skolene har tilgang på moderne læremidler og utstyr. I tillegg må utstyr- og borteboerstipendet økes.

Høyere yrkesfaglig utdanning

De siste årene har det skjedd en stor utvikling av fagskolene, og de kommer til å spille en enda større rolle i være kunnskapsleverandører i fremtiden. Fagskolen i Nord er den fellelse offentlige fagskole for Troms og Finnmark. Mange ønsker seg inn på denne skolen. Det gjør at det er et behov for enda mere arealer for læring.

Vi vil jobbe aktivt for at enda flere tidlig får kunnskap om mulighetene som er på fagskolene, og at flere velger en yrkesfaglig høyere utdanning.

Voksne i utdanning

Flere unge voksne og voksne skal få muligheten til å fullføre videregående opplæring slik at de kan delta i samfunnet og leve gode liv. Vi må legge til rette for at kompetansen de får, er relevant for arbeidsliv og/eller utdanningsinstitusjoner. Videregående opplæring i Troms må bidra til voksnes læring og kvalifisering til studier og arbeidsliv. Da må vi ta i bruk mer fleksible modeller.

Tradisjonelt har vært det ungdommen som fylt opp skolebenkene våre. I dag kommer flere og flere voksne inn på våre skoler. Enten fordi de trenger omskolering, formalisering av kunnskapen sin eller videreutdanning innenfor sitt fagområde.

Disse elevene har andre typer behov enn ungdom, vi må sørge for å tilrettelegge for at også denne gruppen elever møter en opplæring som er lærerik og inspirerende.

Desentralisert utdanning

Både for ungdom og voksne som enkeltpersoner, og oss som lokalsamfunn er helt avhengig av en desentralisert utdanningsstruktur. Dette krever at alle våre institusjoner for utdanning i Troms har en spredt virksomhet.

Vi mener dagens skolestruktur for videregående opplæring i Troms fungerer godt, og vil jobbe for å utvikle alle dagens skolesteder. Vi vil hegne om alle de videregående skolene i fylket vårt, men også

utforske fleksible opplæringsmodeller som sikrer flest mulig et tilbud i nærmiljøet.

UiT Norges Arktisk Universitet må være et foregangsuniversitet på desentralisert høyere utdanning. Både med egne campussteder spredt i hele Nord-Norge, og i samarbeid med studiesentrene. Vi vil jobbe for å fortsette denne utviklingen. En nærhet til de forskjellige arbeidsplassene i fylket vårt, og den høyere utdanningen er en styrke for alle involverte aktører, og samfunnet som helhet.

Studiesentrene i Midt-Troms og Nord-Troms er et samarbeid mellom kommunene i disse regionene. Som legger til rette for utdanning og forskning. Vi vil støtte opp om disse, og støtte andre regioner om de ønsker å opprette egne studiesentre.

Karriereveiledning

Fylkeskommunen skal ha et godt karriereveiledningstilbud både til unge elever og til voksne. Karriereveiledningen skal være ressursorientert, preget av tett samarbeid med videregående skoler, offentlig og private virksomheter, samt NAV.

Samarbeidsavtalen med forsvaret der vi også tilbyr personell i forsvaret veiledning har styrket dette arbeidet, og vil ønske å fortsette dette samarbeidet.

Ingen som møter våre karriereveiledere i Troms skal bli møtt med fordommer eller formaninger om hva man ikke kan få til basert på fordommer som kjønn, etnisitet eller sosialbakgrunn.

Troms Arbeiderparti vil:

- Ha en desentralisert skolestruktur.
- Utvikle de videregående skolene og ha en attraktiv tilbudsstruktur som møter samfunnets behov.
- Lage en vekstplan for fagskolen i Troms.
- Ha en helhetlig plan for oppfølging av borteboere.
- Styrke samarbeidet med partene i arbeidslivet.
- Ta i bruk fleksible opplæringsmodeller for å gi flest mulig et nærskoetilbud.
- Gå i dialog med partnerne for å utarbeide gode rekrutterings- og kvalifiseringsstrategier for lærere i videregående opplæring.
- Styrke karriereveiledningen både til unge og voksne.
- Utvikle en læreplassgaranti tilpasset Troms.
- Styrke samisk språk og kultur i den videregående skolen i Troms og løfte frem Nord Troms videregående skole som ressursskole for kvensk.
- Styrke ordninger og tilbud for kvalifisering av voksne.
- Utarbeide en handlingsplan for skolenærvær for elever på VGS i Troms
- Sikre gode videregående skoletilbud til alle elever, også de med ulike former for funksjonsnedsettelser der målet er at alle skal oppleve mestring i et skoleløp som forbereder dem på aktiv deltagelse i yrkeslivet.
- Sørge for at Troms Fylke tilbyr alle yrkesfaglige utdanningsprogram på VG1 til videregående elever.

Næringsliv

Arbeiderpartiet sitt mål for næringsutvikling i Troms er å skape varige og lønnsomme arbeidsplasser basert på de ressursene og fortrinn som vårt fylke og lokalsamfunn i Troms har. Det må tas grep for å bygge ned avstanden mellom virkemidler, ordninger, samarbeidsmodeller, tilskudd og støtte.

Reindrift og landbruk i Troms

Troms har naturgitte fortrinn for matproduksjon som godt jordsmonn, beitearealer av svært god kvalitet, kaldt klima som reduserer behovet for bruk av sprøytemidler, og et lysklima som gir særlige kvaliteter når det gjelder næringsinnhold i kjøtt og melk og næringsinnhold, smak og farge i bær og grønt.

Reindrift er en viktig næring for Troms, som både ivaretar lange naturbaserte tradisjoner og kultur, men som og opplever store utfordringer knyttet til arealtilgang og balanse opp mot storsamfunnet. I Troms finnes også den grenseoverskridende reindriften og svenske samelandsbyer har sommerbeite i Indre Troms.

Troms Arbeiderparti vil:

- Fortsette satsingen på det arktiske landbruket.
- At flere skal få muligheten til å komme inn i landbruket i Troms.
- Ha økt utnyttelse av utmarksbeiter i Troms.
- Jobbe for at reindriften og landbruket har gode vilkår for utvikling.

Reiseliv i Troms

Arbeiderpartiet ønsker økt aktivitet i reiselivsnæringen i Troms, og ar reiselivsnæringen skal legge til rette for økologisk og sosial bærekraft og verdiskaping. Med sitt store potensiale for lokal verdiskaping og arbeidsplasser i hele fylket er satsing på reiseliv spesielt viktig for samfunnsutviklingen i Troms.

Arbeiderpartiet mener tiden inne for et system for besøksbidrag i Troms, slik at turistene bidrar til at kommuner og fylke på en god måte kan legge til rette for gode destinasjoner og motvirke slitasje på populære turistmål. Besøksbidrag skal ikke undergrave allemannsretten, men gå til tiltak som legger til rette for ferdsel og reduserer slitasje og forsøpling i Troms.

Troms Arbeiderparti vil:

- At Troms fylke skal være en bærekraftig reislivsdestinasjon.
- At Troms Fylke skal lage en egen Nordlysstrategi.
- Fortsatt støtte opp om «Nord-Norsk Reiseliv AS» og selskapets utvikling som paraply
- for markedsføring av reiseliv i Troms, Finnmark og Nordland.
- Fortsatt støtte opp om nasjonalparkene sin rolle i ivaretagelse av besøksstrategier som hensyntar viktig verneverdier i Troms.

- Jobbe for å utvikle en modell for besøksbidrag fra turister som besøker Troms.
- Besøksbidrag skal bidra til tilrettelegging for destinasjoner og turisme i Troms.

Fiskeri, havbruk og maritim industri

I nord har vi lyktes med å ivareta fiskeriressursene som i stor grad henger sammen med vår identitet. Fiskeripolitikken innehar spenninger mellom ulike interesser og få ting er like brennbart som diskusjoner om hvem som skal få ta i land ressursene, hvor den skal i land og hva som skal skje med den. Troms arbeiderparti skal jobbe for å støtte og utvikle fiskeri- og havbruksnæringen for å opprettholde bosetting og arbeidsplasser i hele fylket. Ressursene som hentes i nord skal skape verdier i nord.

Havbruk har hatt en rivende utvikling. Næringen produserer millioner av måltider daglig. I Troms kjenner vi næringen best som produsent av laks, men næringen er i utvikling for produksjon av også andre fiskearter, tang og tare.

Troms har flere tradisjonsrike og sterke kompetansemiljø innen maritim industri og utviklingspotensialet til næringen er betydelig. I tillegg til de tradisjonelle havnæringene ser vi at nye markeder vokser frem. Samtidig er det nok av utfordringer som må løses om potensialet skal realiseres fullt ut.

Pukkellaksen er en uønsket art. For å bekjempe videre utbredelse er det nødvendig å fangste pukkellaks i sjø. Derfor må det snarest utarbeides et system for kommersiell beskatning for fiske og forvaltning i sjø. Samtidig må arbeidet med utrydningsfiske i elv og ressursene til dette intensiveres kraftig.

Troms Arbeiderparti vil:

- Bidra til at næringen får tilgang på kompetent arbeidskraft og styrke utdanningstilbudet innenfor maritime yrkesretninger.
- Arbeide for at arbeidskraftbehovet dekkes av lokale fastboende med gode lønns- og arbeidsvilkår fremfor inn-pendlet personell.
- Prioritere infrastrukturprosjekter som bedrer transportløsninger, kraftforsyning og bredbånd inn mot de maritime miljøene.
- At virkemiddelapparatet skal sikre vekst og bærekraft i utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen.
- Jobbe for gode vilkår for sjøsamisk fiske.

Energifylket Troms

Troms er rikt på ressurser. Både vær, vann, vind og geografi har ikke bare vært med å forme hvem vi er som folk, men våre naturgitte forutsetninger har gitt oss kraft til å bygge næringsliv og skape verdier.

Energiforsyning er et samfunnsansvar og energi er en av grunnsteinene for god samfunnsutvikling. Vi vil ha sikker kraft til alle i Troms. For Arbeiderpartiet er det grunnleggende at energien vi produserer skal skape verdier for hele samfunnet, ikke bare for noen få.

I en verden hvor alle er på jakt etter mer energi, og med et internasjonalt kraftmarked i ubalanse, er Nord-Norge i en unik posisjon. Vi har uante muligheter, men fallgruvene er også mange. Nord-Norge må ikke ende opp som en ren råvareleverandør. Energi- ressursene må kunne tas i bruk å skape merverdi og ringvirkninger i de regionene som stiller seg til disposisjon for produksjon.

Troms Arbeiderparti vil:

- Sikre at fylket alltid har nok kraft og til globalt konkurransedyktige kraftpriser som er nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet og til å utvikle næring og industri i Troms videre.
- Se på nye energiformer i Troms.
- Utøve vårt eierskap i Troms Kraft på en måte som sørger for at selskapet tar det samfunnsansvaret vi forventer.
- Arbeide for å styrke kapasiteten i kraftnettet i fylket slik at kraften i størst mulig grad kan tas i bruk regionalt.
- Legge til rette og være positiv økt fornybar energiproduksjon når det skjer på en miljømessig forsvarlig måte og lokalsamfunn sitter igjen med en merverdi og ikke bare ulemper.
- Fremme støtte og incentiver som sikrer utbygging av ny fornybar kraft.
- Intensivere arbeidet med energieffektivisering og ENØK-tiltak, både innenfor egen virksomhet og som støttespiller for øvrige aktører i Troms.
- Engasjere oss i energispørsmål og samarbeid også på nasjonalt og internasjonalt nivå for å oppnå våre mål for fylket.
- Se på mulighetene for å bygge solcellepaneler og andre fornybare energiformer på fylkeskommunale bygg.

Bygg og anlegg

Innkjøpspolitikken skal være grønnere og bygge opp under målsetningene om læreplasser for fylkets lærekandidater.

Anbud skal utformes slik at lokalt og regionalt næringsliv gis anledning til å delta i konkurransene, og verdiskaping i størst mulig grad blir igjen hos bedrifter og næringsliv i Troms.

Det skal satses på reduksjon av utslipp i bygge- og driftsfase av offentlige prosjekter både innenfor bygg og samferdsel.

Troms Arbeiderparti vil:

- At det skal stille krav som bidrar til å redusere negative klima- og miljøpåvirkninger både i bygge- og driftsfase av offentlige prosjekter.
- Leverandører til fylkeskommunen må ta sin del av ansvaret for fagopplæring og tilby lærlingeplasser, og det skal konkurreres på andre parametere enn lavest mulig lønns- og arbeidsvilkår.
- Norges-modellen for offentlige anskaffelser skal følges opp og vi vil ta initiativ til å videreutvikle modellen i takt med de utfordringer som måtte komme.

Romfart

Troms og Tromsø har landets største miljø innen satellittbasert jordobservasjon. For å fatte gode beslutninger i Arktis brukes informasjonen – om havområder, polarisen, fiskeri og klimaovervåkning. I Tromsø finnes også storforbrukere av rominformasjonen gjennom Norsk Polarinstitut, Meteorologisk institutt, Barents Watch, Havforskningsinstituttet og Akvaplan-niva.

På Andøya foregår det en utbygging av kommersiell utskytningsinfrastruktur for småsatellitter, og i Narvik finner vi Norges eneste studieprogram i satellitteknologi.

Tromsø har store kompetansemiljøer innen romfart, blant annet gjennom Kongsberg Satellite Services (KSAT) og UiT som har en unik beliggenhet. Deler av dette miljøet befinner seg også på Svalbard.

Troms Arbeiderparti vil:

- Jobbe for at det bygges videre på den regionale aksen Svalbard – Tromsø – Narvik - Andøya som en nasjonal verdikjede for romteknologiutvikling.
- Være en pådriver for rombasert virksomhet, forskning og teknologi i landsdelen.
- Jobbe for et nasjonalt romsenter til Tromsø.

Samferdsel og infrastruktur

God og framkommelighet og infrastruktur er helt sentralt for samfunnsutvikling, bosetting og næringsliv i Troms. Folk og varer skal komme trygt fram og Troms skal ha et moderne transportsystem for fremtiden. Arbeiderpartiet krever ekstraordinær statlig satsning for å ta igjen etterslepet på fylkesvegnettet. Etterslep er mer enn dårlig asfalt. Det er også manglende skredsikring, dårlige tunneler, bruer og stikkrenner.

Vi må korte ned avstander mellom mennesker i Troms og knytte kysten tettere sammen. Den neste Regionale Transportplanen (RTP) og innspillende til Nasjonal transportplan (NTP) i Troms må legge til rette for dette og Arbeiderpartiet vil stå i førersetet for denne utviklingen.

Ullsfjordforbindelsen er viktig for å knytte Nord-Troms og Finnmark tettere opp mot Tromsø. Dette prosjektet bør sees i sammenheng med en tilleggsutredning til KVV innfarter Tromsø som ser på ny forbindelse over Malangen og kobles på E8 inn til Tromsø. Arbeiderpartiet vil jobbe for at fylkeskommunen utarbeider en slik tilleggsutredning som ser nærmere på et helhetlig transportkonsept som knytter Troms tettere sammen, med mål om realisering av Ullsfjordforbindelsen og videre forbindelse via Tromsø og sørover mot Midt- og Sør-Troms.

Det er et klaseskille mellom infrastrukturen i Troms fylke og andre fylker. Arbeiderpartiet mener at det er et nasjonalt og fylkeskommunalt ansvar å sikre at Troms fylke har de samme transportløsningene som andre fylker i landet. Et godt flytilbud og jernbane i nord er avgjørende for å sikre et likeverdig transportnett på landsbasis og for befolkning og næringsliv i Troms.

Innbyggere i Troms ferdes langs fylkesveger enten man sitter i bilen til og fra arbeid, i en skolebuss på tur til og fra skole, eller i en lastebil som transporterer gods. Derfor er ansvaret for et godt og sikkert fylkesvegnett viktig. Fylkesveiene i Troms har den dårligste standarden i landet og det kan ikke aksepteres.

Troms er et av landets fremste båt- og fergefylke. Frekvens på avganger er viktig for å ivareta folks behov for mobilitet. Elektrifiseringen har kommet for å bli, og Troms har potensialet for å bli landets første grønne båt-fylke.

Arbeiderparti vil at Troms fylke skal være fremst i landet på bruk av moderne skredsikringsteknologi. Samtidig må det på plass et nasjonalt skredsikringsprogram for håndtering av skredpunkt med høy og middels skredfaktor. Arbeiderpartiet krever en nasjonal skredsikringsplan for håndtering av skredpunkt med høy og middels skredfaktor.

Det som er bra for Tromsø er bra for Troms, og som Nord-Norges fremste kunnskapssenter og vertskap for landsdelssykehuset er Tromsø det viktigste transportknutepunktet i fylket og i Nord-Norge. Det er avgjørende med utbygging og utvikling av infrastruktur i Tromsø i tillegg til effektiv kommunikasjon til og fra distriktene i Troms.

Troms Fylkeskommune skal gjøre sitt for å bygge opp under at regjeringen lykkes med å rydde opp i drosjenæringen. Vi skal ha en drosjenæring med ordnede forhold, der kundene er trygge, og sjåførene har en jobb de kan leve av.

Drosjenæringen har de siste årene opplevd en rasering som spesielt har rammet distriktene. Uten en

operativ og funksjonell drosjenæring i Troms mister mange innbyggere mulighetene for mobilitet. Vi skal ha en drosjenæring med ordnede forhold, der kundene er trygge, og sjåførene har en jobb de kan leve av. Troms fortjener en trygg pasient- og skoletransport, og et godt drosjetilbud også i distriktene. Troms Arbeiderparti vil:

- Jobbe for null- og lavutslippsløsninger for kollektiv i Troms på både buss, båt og ferge.
- Videreføring av fylkesvegløftet i Troms og den ekstraordinære satsingen på re- investering i fylkesveg i Troms.
- Øke dekkeleggingsgraden på fylkesveger i Troms.
- Jobbe for å bedre flyrutetilbudet i Troms.
- Jobbe for at Troms blir test-hub for elektriske fly.
- Etablere et eget program for at fylkesveier som i dag har grusdekke skal få asfaltdekke.
- Ta i bruk mer aktiv skredkontroll og moderne skredsikringsløsninger.
- Kreve et forpliktende nasjonalt skredsikringsprogram.
- Jobbe for reell korrespondanse mellom buss, båt og fly i Troms.
- Jobbe for en trygg pasient- og skoletransport, og et godt drosjetilbud i distriktene.
- Kreve avgjørelse av trasévalg og utbyggingsløsning for Nord-Norgebanen fra Tromsø til Fauske med sidearm til Harstad, og at realisering av Nord-Norgebanen inngår som en del av Nasjonal Transportplan som legges fram i 2024.
- Være garantisten for etablering og gjennomføring av en byvekstavtale i Tromsø.
- Fortsette ordningen med Ungdom Total og jobbe for at det blir et enda rimeligere alternativ.
- Jobbe for økt rutetilbud både i by og distrikt, herunder undersøke muligheten for å utnytte kapasitet på skoleskyss og persontransport bedre, samt se på bedre koordinering av rutetilbud over fylkesgrensene.
- At Troms skal være ledende på rimelige billettpriser på kollektivtransport.
- Arbeider for at det blir enklere å bruke sykkel, særlig i byene.
- Jobbe for at elever og studenter som er avhengig av hurtigbåt for å reise mellom hjemsted og undervisningssted som ikke faller inn under Ungdom Total også får et rimelig reisetilbud.
- Videreutvikle «Hjem for en 50-lapp» tilbudet.

Helse

Folk i Troms skal føle trygghet for å bli ivaretatt av det offentlige helsevesenet, og et offentlig helsevesen med kvalitet skal evne å ivareta liv og helse. Personlig økonomi, bosted, språk og kultur skal ikke påvirke tilgang eller mulighet til gode helsetjenester. Arbeiderpartiet sier tydelig nei til privatisering av vår felles helsetjeneste, og vil jobbe for en oppbygging av kompetanse og kapasitet i vårt fylke.

Fylkeskommunen har ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten og skal sørge for desentralisert tannhelsetjeneste av god kvalitet og med tilgang til spesialisttjenester i hele Troms. Arbeiderpartiet vil gjennom tydelige prioriteringer, sørge for kvalitet i behandlingen og en ivareta offentlig tannhelsetjeneste i et livsløpsperspektiv for egen befolkning. Tannhelseklinikkene i fylket må evne å ivareta befolkningens behandlingsbehov, og tiden er inne for et «ungt-voksen-løft» for den offentlige tannhelsetjenesten i Troms, og Troms Arbeiderparti vil jobbe mot målet om gratis tannhelse i til man er 30 år.

Arbeiderpartiet godtar ikke at mangel på midler skal medføre et dårligere helsetilbud. Med spredt bosetning og lange avstander skal det stilles særlige krav til kvalitet, ressurser og beredskap i spesialisthelsetjenestene som ivaretas av Helse Nord.

Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) skal være navet for nord-norske spesialisthelsetjenester. Det må slås ring om UNN sin rolle som leverandør av spesialiserte behandlinger, partner med kommunene og som kompetansemiljø i nord. Troms Arbeiderparti er sterkt kritisk til oppsplittingen av spesialiserte kompetansemiljø på UNN og mener det er en svekkelse av de nord-norske spesialisthelsetjenestene. Den negative utviklingen med at nord-norsk helsepersonell ikke er bosatt i landsdelen må motvirkes, dette innebærer i dag en for stor risiko for liv og helse for våre innbyggere.

Fylkeskommunen har gjennom de videregående skolene i Troms et spesielt ansvar for skolehelsetjenesten og elevenes psykososiale miljø i skolehverdagen. Det er viktig at vi er en pådriver for at det er helsesykepleier tilgjengelig ute på skolene. Den digitale skolehelsetjenesten er et godt og viktig supplement til den fysiske helsetjenesten. Vi vil fortsette og videreutvikle prøveprosjektet som fylkeskommunen i lag med Tromsø kommune har iverksatt. På sikt vil vi at alle elever i Troms skal kunne enkelt bruke digitale helsetjenester når de ønsker det.

Likeverdige helsetjenester for befolkningen i Troms vil innebære en styrking av den samisk-språklige innbygger sin mulighet til å bruke sitt språk i møte med den offentlige helsetjenesten. Både i spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten vil det være viktig å jobbe for at man har tilgang på samisk-talende helsepersonell eller tolketjenester, og at det er kompetanse på samisk kultur. Fylkeskommunen må ha et sterkt fokus på dette i samarbeid med Sametinget og kommuner.

Troms Arbeiderparti vil:

- Si nei til privatisering av våre felles helsetjenester.
- Jobbe for et “Ungt-voksen-løft” for tannhelsetjenesten i Troms, der målet er gratis tannlege inntil fylte 30 år.
- Utarbeide en tannhelsestrategi for eldre.
- Jobbe for billigere tannhelsetjenester for alle.
- Gjøre det mer attraktivt å være tannlegespesialist i distriktet.
- Gjennomgå hele tannlegevakten i Troms.
- Slå ring om Universitetssykehuset Nord-Norge. UNN skal være navet for de nord-norske spesialisthelsetjenestene.
- Ta initiativ til et nord-norsk satsingsløp for at personell i den offentlige helsetjenesten skal være bosatt i landsdelen framfor å ha pendlerstatus.
- Fortsette utviklingen av digital skolehelsetjeneste og sørge for at dette går over til varig

ordning som er tilgjengelig på alle de videregående skolene.

- Jobbe for å gi skolehelsetjenesten i videregående skole mulighet til å henvise til psykisk helsehjelp.
- Være pådriver for å utvide lavterskel tilbudet for unge, gjennom et samarbeid mellom flere faggrupper som lege, helsesykepleier og psykolog.
- Arbeide for økt andel samiskspråklig kompetanse innenfor helsetjenesten i Troms. Dette vil måtte gjøres i samarbeid med Sametinget, Stat, kommuner og utdanningsinstitusjoner.
- Jobbe for utvikling av flere mobile spesialisthelsetjenester i Troms.
- Jobbe for at beredskapen lokalt knyttet til følgetjeneste for gravide og fødende skal ivaretas av døgntilgjengelig vaktberedskap på reisevei over 60 minutter fra hjem til fødeinstitusjon i Troms. Dette ansvaret skal ivaretas og garanteres gjennom helseforetakene i Helse Nord.
- At fylket skal ha gode lokalsykehus og et desentralisert helsetilbud gjennom hele året.
- Bidra til at arbeidet med Folkehelse og forebygging av uhelse styrkes i Troms ved utarbeide en folkehelsestrategi.
- Være en pådriver for å kartlegge og rette opp de særlige utfordringene den samiske befolkningen møter i helsetjenesten.

Det internasjonale og arktiske Troms

Troms Arbeiderparti forankrer vårt internasjonale engasjement i erkjennelsen av at Troms til alle tider har vært orientert mot verden utenfor. Vi er en del av et fellesskap på tvers av landegrenser, og har tett samhandling, felles fiskeriforvaltning og gjensidig avhengighet på stadig flere områder. Handel, teknologi, kultur, klima, fiskeri, forskning, klima, helse og utdanning er preget av at verden kommer stadig nærmere.

Klimaendringene merkes sterkest i Arktis, men i nord er vi også godt posisjonert til å levere gode klimaaløsninger. Vårt mål er å utvikle vår region til verdens mest bærekraftige. Det mest sentrale det neste tiåret vil være å bygge kunnskap, skape nye arbeidsplasser av ressursene og løse klimakrisa. Vi vil styrke den arktiske dimensjonen ved Norge.

Troms Arbeiderparti vil jobbe for å fremme kontakt, samhandling og partnerskap med aktører internasjonalt. Et varmere klima påvirker allerede nedsmeltingen av is i Arktis, noe som vil påvirke samfunn i hele det sirkumpolare området. Arbeiderpartiet mener det er avgjørende å styrke kontakten med samfunn, forskere, kulturinstitusjoner, demokratibevegelser, og næringsliv i alle arktiske land, og andre som kan bidra til å bremse klimaendringene i våre nærområder.

Økt aktivitet som følge av mer isfritt areal og en endret sikkerhetspolitisk situasjon gir nye behov. Dette bildet gir muligheter for Norge, men også behov for å sikre våre egeninteresser i en ny tid og ta ansvar for bærekraftig forvaltning. Nord-Norge

og nordområdene er en avgjørende del av den norske økonomien, og betydningen vil øke i årene framover. Ressursene fører med seg enorme muligheter: Havbruk, energi, mineraler, reiseliv og industri. Vi vil skape mer, og sørge for at mer av verdiskapingen fra våre felles ressurser skjer lokalt.

Skal vi ha aktivitet og utnytte ressursene våre, må det bo folk i Nord-Norge og på Svalbard, og samfunnene må være bærekraftige og sterke. Troms Arbeiderparti mener et av de viktigste sikkerhetspolitiske grepene er å sørge for befolkningsvekst, i tillegg til den økonomiske veksten vi har hatt i vår region de senere årene. Sentraliseringen rundt storbyer i sør, må snus til satsing i nord.

Forsvar, sikkerhet og beredskap

Arktis er et geopolitisk tyngdepunkt, og det sikkerhetspolitiske landskapet har endret seg med Russlands invasjonskrig i Ukraina. Spenninger mellom stormakter tiltar, og den teknologiske revolusjon har store konsekvenser både for både vårt eget forsvar og for trusselbildet. Nye trusler i form av teknologi og biologisk materiale kan få betydning for oss.

Forsvaret skal være i stand til å løse utfordringer Norge vil kunne stå ovenfor i nordområdene.

Arbeiderpartiet vil styrke forsvarsevnen og den militære tilstedeværelsen i Troms og Nord-Norge.

Samtidig må Forsvaret og sivilsamfunnet også kunne bidra i felles innsats for internasjonal fred, sikkerhet og samarbeid. Arbeiderpartiet mener et sterkt nasjonalt forsvar med høy tilstedeværelse i nord, skal bidra til trygghet, stabilitet i nord og sikre en god totalberedskap i nord. Et sterkt forsvar i nord legger til rette for verdiskapning og utvikling.

Med de nordiske landene tettere sammenvevd sikkerhetspolitisk og med Sverige og Finland som nye medlemmer i NATO, ligger det særlig til rette for et tettere nordisk forsvarssamarbeid innenfor rammene av NATO-alliansen.

Som er stort forsvarsfylke er det viktig at fylkeskommunen sammen med forsvarskommunene har en bevissthet rundt vertskommunerollen, og søker samarbeid med forsvaret knyttet til muligheter for felles utvikling og målsetninger. Totalforsvaret må bygges sterkt og i tett samarbeid med lokalsamfunn i Troms.

Fylkets beliggenhet og naturgitte forutsetninger har en innvirkning på beredskapssituasjonen for folk i Troms. Lange avstander, ustabilt samband, kulde og mørke gjør redningsaksjoner i Nord-Norge

vanskelig. Fylkeskommunen må være en tydelig stemme for likeverdig beredskap med andre regioner. Troms Arbeiderparti vil:

- Jobbe for at vi styrker forswarets evne til å håndheve norsk råderett i hele vårt territorium til lands og til havs.
- Jobbe for flere nordiske fellesøvelser i våre nærområder.
- Jobbe for å forsvare eget territorium, havområder og interesser i nord.
- Jobbe for styrking av landmakten og heimevernet.
- Jobbe for bedre helikopterkapasitet for forsvaret i Troms.
- Jobbe for styrket kystforsvar og overvåkning i nord.
- Være en pådriver for å videreutvikle det operative og tekniske kompetansemiljøet tilknyttet helikopter på Bardufoss, herunder fylkets flymekanikerutdanning. Og jobbe for raskest mulig få på plass midlertidig og permanent helikopterkapasitet til kystvakt og hæren lokalisert på Bardufoss.

